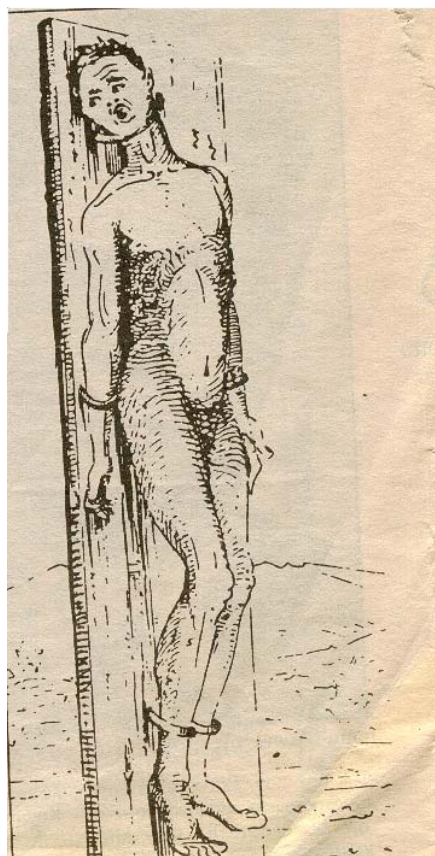

Διευκρινίσεις, Συμπληρώσεις, Παρατηρήσεις

1. Ανθρωπολογική και βιολογική φάση

Η μεταχείριση που επιφυλάχθηκε σ' αυτούς τους «δαιμονισμένους» δεν είχε τίποτα να ζηλέψει από τη βαρβαρότητα των άγριων λαών (σ. 108) (Φ. Τσαλίκογλου, «Φυλακές, Θέατρο των Σκιών», εφημ. ΤΑ ΝΕΑ, Σάββατο 3/4/1988).

Η σκληρότητα των ποινών
πριν τη γέννηση της φυλακής:
Η τιμωρία π.χ. του βαλαντιοτόμου
ως τεχνολογία αφόρητων σωματικών
κακοποιήσεων.

Παράσταση του τρόπου εκτέλεσης της ποινής του αποτυμπανισμού, σύμφωνα με την εκδοχή του αρχαιολόγου καθηγητή Α. Κεραμόπουλου. (Πηγή: Νέστωρ Κουράκης, *Ποινική καταστολή*, εκδ. Σάκουλα, Αθήνα 1985). Ο αποτυμπανισμός, διαδεδομένος στο αρχαίο αττικό δίκαιο, απευθυνόταν κυρίως στους βαλαντιοτόμους (κλέφτες πορτοφολιών) και τους επεφύλασσε έναν αργό και οδυνηρό θάνατο.

Η τελετουργία της ποινής ως δημόσιο θέαμα

Η τιμωρία γίνεται δημόσιο θέαμα. Φοβίζει, παραδειγματίζει, υποτάσσει, αλλά και εξοικειώνει με τη φρίκη.

Χαρακτηριστικός εδώ ο διαδεδομένος στο Βυζάντιο θεσμός της «διαπόμπευσης».

«Ο διαπομπεούμενος κουρευόταν, πασπαλιζόταν με αιθάλη (μούτζα: πρβλ. την έκφραση «εβγήκε ασπροπρόσωπος» για εκείνους των οποίων αποδεικνύεται η αθωότητα) και υποβαλλόταν σε μαστίγωση και στις άλλες ποινές που προβλέπονταν για την πράξη του (π.χ. αποκοπή του χεριού για τον υπότροπο κλέφτη) ή ακόμη και σε τύφλωση. Στη συνέχεια, ντυνόταν με κάποιο ευτελές φόρεμα ή και γυμνωνόταν και αναγκαζόταν να καθήσει σε ζώο (μουλάρι, καμήλα) και μάλιστα εξανάστροφα ή σε φορείο, έχοντας κρεμασμένο από το λαιμό του ένα καμένο ξύλο ή στο κεφάλι του ένα στεφάνι σκόρδα. Στην κατάσταση αυτή τον περιέφεραν σε όλη την πόλη, το δε πλήθος είχε το δικαίωμα να τον εμπτύει, να του ρίξει σκόνη, τέφρα, αιθάλη, ή ακαθαρσίες, να τον υβρίσει ή να του απευθύνει σκωπτικούς στίχους, επιπλέον δε να οργανώσει σε βάρος του μια μορφή πανηγυριού με χορούς και τραγούδια (πρβλ. την έκφραση «έγινε του κουτρούλη ο γάμος», όπου η λέξη «κουτρούλης» σημαίνει τον κουρεμένο)».

Πηγή: Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο του Φαίδωνα Κουκουλέ *Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός*, Αθήνα 1949.

2. «Οι πράξεις των εκ γενετής αυτών εγκληματιών δεν είναι παρά η εκδήλωση μιας επαναστροφής της εξέλιξης του είδους σε ζώωδη κατάσταση, ενός αταβισμού» (σ. 108).

Αταβισμός

Ορισμός:

Η εμφάνιση ενός ή περισσότερων χαρακτηριστικών ενός προγόνου σ' ένα απόγονο, χαρακτηριστικά που είχαν εξαφανιστεί επί δυο γενιές. Η εμφάνιση του αταβισμού οφείλεται στον τυχαίο συνδυασμό γονιδίων που έχει σαν αποτέλεσμα την επανεμφάνιση λησμονημένων χαρακτηριστικών. Ο αταβισμός ερμηνεύει την εμφάνιση χαρακτηριστικών σε πλάγιους συγγενείς, τα οποία λείπουν από τους άμεσους προγόνους και παρατηρείται και στα ψυχολογικά χαρακτηριστικά.

Ετυμολογία:

Η λέξη προέρχεται από το λατινικό *atavus* που σημαίνει τον προπάππο.

Αργύρης Ματακιάς, *Λεξικό εννοιών*, εκδ. Πελεκάνος

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ερωτήσεις του τύπου «σωστό - λάθος»

Αφού διαβάσετε τις παρακάτω προτάσεις να κυκλώσετε το Σ εάν τις θεωρείτε σωστές και το Λ εάν τις θεωρείτε λανθασμένες. Στη συνέχεια, αν κυκλώσατε το Λ, να υπογραμμίσετε τη λέξη ή τις λέξεις που κάνουν την πρόταση λανθασμένη.

«Επηρεασμένος ειδικότερα από τη νέα επιστήμη της Ανθρωπολογίας και τη θεωρία του Ντάρβιν, σκέφτηκε ότι ο εγκληματίας πρέπει να είναι ένα ιδιαίτερο ανθρωπολογικό είδος που δεν είχε ομαλή βιολογική εξέλιξη και γι' αυτό έμεινε πίσω. Αυτή η θεωρία του ενέπνευσε την υπόθεση ότι ο γεννημένος εγκληματίας είναι κάποιος στον οποίο αυτή η συνοπτική εξέλιξη που υφίσταται κάθε άνθρωπος κατά την εμβρυακή ζωή του, κάπου σφάλωσε, κάπου σταμάτησε, και έμειναν μέσα του χαρακτηριστικά προγενέστερων ειδών, στοιχία ανεξέλικτου όντος. Είναι, δηλαδή, ένας άνθρωπος με μερικά χαρακτηριστικά κατώτερου βιολογικού είδους».

1. Η άποψη αυτή αποτελεί αταβιστική εξήγηση της εγκληματικότητας.	Σ	Λ
2. Εμπνευστής αυτής της άποψης είναι ο Garofalo.	Σ	Λ
3. Ο Garofalo εξέδωσε το βιβλίο «Ο εγκληματίας άνθρωπος».	Σ	Λ
4. Βασική θεωρία του Lombroso αποτελεί η επισήμανση ενός αριθμού φυσικών στιγμάτων που συσχετίζεται με την προδιάθεση του ανθρώπου στο έγκλημα.	Σ	Λ

Ερωτήσεις συμπλήρωσης

Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις.

1. Η πιο παλιά δοξασία στην οποία προσέφυγαν οι άνθρωποι για να ερμηνεύσουν το «έγκλημα» ήταν ότι ο εγκληματίας είχε καταληφθεί από «.....».
2. Ο Lombroso θεμελίωσε τη θεωρία του εκ εγκληματία. Ισχυριζόταν στο βιβλίο του «Ο εγκληματίας άνθρωπος» πως μπορούσε με περιγραφικές και στατιστικές μεθόδους να επισημάνει έναν αριθμό φυσικών που η παρουσία τους σ' ένα άτομο συσχετίζεται με την προδιάθεσή του στο
3. Η βιοτυπολογική έρευνα στα μέσα του 20ου αιώνα προσπαθεί να αποδώσει την επιθετικότητα ορισμένων ατόμων στις ιδιότητες.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

Να απαντήσετε σε καθένα από τα παρακάτω θέματα.

1. Να αναφέρετε τα επιστημονικά συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο ιταλός γιατρός Lombroso μελετώντας τον εγκληματία άνθρωπο.
2. Να προσδιορίσετε τη θεωρία στην οποία στηρίχθηκε η βιοτυπολογική έρευνα προκειμένου να αιτιολογήσει την εγκληματικότητα.
3. Πιστεύετε ότι η εγκληματολογική ανθρωπολογία με βάση τα πορίσματα της σύγχρονης επιστήμης μπόρεσε να αποδείξει πως ο εγκληματίας είναι από τη φύση του (λόγω οργανικής ιδιαιτερότητας) διαφορετικός από τους άλλους ανθρώπους; Να δώσετε αιτιολογημένη απάντηση.